

Árvai Tamás
Királyok első és második könyve

Bibliai szabadegyetem
Békéscsaba, 2012. december 1.

**1. Bevezetéstani kérdések:
A Királyok könyvének szerzőssége, keletkezési ideje és helye**

Szerzősség

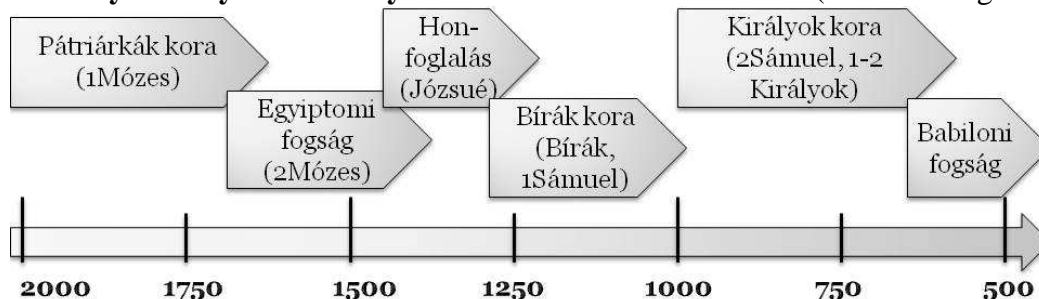
A *Királyok első és második könyve* eredetileg egy könyvet alkotott. A mű nem beszél a szerzőről. Zsidó hagyomány szerint (babiloni Talmud) a könyvet Jeremiás írta. Ez azonban nem igazolható sem a Királyok, sem pedig Jeremiás könyvéből.

Keletkezési idő és hely

A könyvben utoljára említett történelmi esemény Jójákin király fogságának enyhítése (2Kir 25:27-30), ami 562-ben* történt. Ugyanakkor nincs semmiféle utalás Kürosz perzsa királyra (559-530), illetve Babilon bukására (539). Így a könyv megírása 562 és 539 között történhetett. A szerző működése vagy Babilonhoz, vagy a fogságba nem hurcolt, Izraelben maradtakhoz köthető. Babilon mellett szól, hogy jól ismeri a mezopotámiai viszonyokat, a királyi archívumokhoz azonban csak Júdában férhetett hozzá.

2. A Királyok könyvének viszonya a történelemhez

A Királyok könyvének elhelyezkedése a bibliai időrendben (hozzávetőleges ábra)

A könyv szoros kapcsolódása a történelemhez

- Aháb, Izrael királyának (870-850) említése III. Sulmánu-asarídu asszír király (a bibliai Szalmaneszer 859-824) kurkhi emlékművén. Aháb Asszíria ellen harcol a qarqari csatában.
- A Mésa sztélé megörökíti Jórám, Izrael király (849-842) konfliktusát Mésa moáb királlyal (2Kir 3).
- Omri (880-870) és Jéhu (841-814), Izrael királyainak említése III. Sulmánu-asarídu Fekete obeliszkjén.
- A Szír-Efraimi háborúban (734-732) III. Tukulti-apil-Ésarra asszír király (a bibliai Tiglatpileszer 745-727) Júdát megsegítve megcsonkítja Izraelt (2Kir 16:5-9).
- II. Sarrukín asszír király (a bibliai Szargon 722-705) beveszi Samáriát, Izrael fővárosát (2Kir 17:5-6).

* A vázlatban minden évszám i.e. (időszámítás előtt) értendő.

- Szín-ahhé-eríba asszír király (a bibliai Szanhérib 705-681) a Rassam cilinderen beszámol Jeruzsálem ostromáról (2Kir 18-19).
- Nabu-kudurri-uszur babiloni király (a bibliai Nabukodonozor 605-562) meghódítja Júdát, beveszi Jeruzsálemet (587) és fogságba hurcolja a népet.

René Magritte *Ez nem pipa* című képének (1928) tanulsága:

A Királyok könyve nem történelem

A bibliai király	A Királyok könyvében	A külső forrásokban
Omri , Izrael királya (880-870)	„azt tette, amit rossznak lát az ÚR, rosszabb volt minden elődjénél” (1Kir 16:25)	Az anarchia megszüntetője Izraelben
Aháb , Izrael királya (870-750)	„azt tette, amit rossznak lát az ÚR, még inkább, mint valamennyi elődje” (1Kir 16:30)	Erős király, jó hadvezér, 2000 harci kocsival és 10000 gyalogossal harcol Asszíria ellen
Ezékiás , Júda királya (729-687)	„Azt tette, amit helyesnek lát az Úr, egészen úgy, ahogyan tette őse, Dávid.” (2Kir18:3)	Rossz taktikus.
Jósiás , Júda királya (640-609)	„Azt tette, amit helyesnek tart az ÚR. Mindenben ősatyjának, Dávidnak az útján járt, és nem tért el arról sem jobbra, sem balra.” (2Kir 22:2)	Politikailag szűk látókörű.

A Királyok könyvének szerzője kegyességi szempontok alapján értékeli az uralkodókat. Ebből a szempontból minden izraeli és a legtöbb júdai király „rossz”, és csak azokat tekinti „jó” uralkodóknak, akik megszüntetik az áldozóhalmokat és Jeruzsálembe koncentrálnak a kultuszt.

3. A Királyok könyvének szerkezete és súlypontozása

1. rész: Dávid uralkodásának vége (1Kir 1-2:11) → 1 év
2Sámuel közvetlen folytatása,
szövevényes cselekményszál;
2. rész: Salamon uralkodásának története (1Kir 2:12-11:43) → 40 év
a király bölcsessége,
a jeruzsálemi templom megépítése;
3. rész: A kettészakadt királyság története Izrael bukásáig (1Kir 12-2Kir 17) → 208 év
a királyok sablonos ábrázolása,
prófétatörténetek;
4. rész: A déli országrész története Jeruzsálem bukásáig (2Kir 18-25) → 135 év
reformkísérletek (Ezékiás, Jósiás),
a végső bukás.

4. Történetek és tanulságok

- Salamon bölcs ítélete (1Kir 3:16-28) → a király még a prostituáltak sorsával is törődik.
A depressziós Illés (1Kir 17-19) → Isten halkán szól az emberekhez.
Elizeus és Naamán (2Kir 5:1-19) → Isten nem személyválogató.
Ezékiás király és Ézsaiás próféta (2Kir 18:13-19:37) → Isten a válságban is a néppel van.
Jójákin fogságának enyhítése (2Kir 25:27-30) → a könyv tanulsága: mindig van remény.